

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИ МАШИННОГО НАВЧАННЯ У ФІЗИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ»

Компонента освітньої програми – вибіркова (4 кредити)

Освітньо-наукова програма	Прикладна фізика та наноматеріали
Спеціальність	Е6 Прикладна фізика та наноматеріали
Галузь знань	Е Природничі науки, математика та статистика
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Мова навчання	українська
Профайл викладача	Головацький Володимир Анатолійович - професор, доктор фізико-математичних наук, професор кафедри термоелектрики та медичної фізики https://termo.chnu.edu.ua/pro-nashu-kafedru/spivrobotnyky/holovatskyi-volodymyr-anatoliiovych/
Контактний тел.	+380504340430
E-mail:	v.holovatsky@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2785
Консультації	<i>Очні консультації:</i> за попередньою домовленістю. <i>Онлайн-консультації:</i> згідно погодженого графіку

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «**Методи машинного навчання у фізичних дослідженнях**» охоплює сучасні підходи застосування алгоритмів машинного навчання для аналізу експериментальних даних, моделювання фізичних процесів та прогнозування властивостей матеріалів. Особлива увага приділяється використанню методів глибокого навчання для обробки великих масивів даних у термоелектриці, аналізу структурних характеристик наноматеріалів та оптимізації параметрів фізичних систем. Курс включає практичні аспекти застосування нейронних мереж, методів класифікації та регресії для розв'язання задач фізики конденсованого стану та матеріалознавства.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

МОДУЛЬ 1. Основи машинного навчання у фізиці	
Тема 1	Вступ до машинного навчання у фізичних дослідженнях. Типи задач: класифікація, регресія, кластеризація. Підготовка та попередня обробка фізичних даних.
Тема 2	Методи навчання з учителем для фізичних систем. Лінійна та поліноміальна регресія, метод опорних векторів, випадковий ліс для прогнозування властивостей матеріалів.

Тема 3	Кластеризація експериментальних результатів, зменшення розмірності, виявлення аномалій у вимірюваннях.
МОДУЛЬ 2. Глибоке навчання та спеціалізовані методи у фізиці	
Тема 4	Нейронні мережі для моделювання фізичних процесів. Багатошарові перцептрони, згорткові мережі для аналізу зображень мікроструктур, рекурентні мережі для часових рядів.
Тема 5	Машинне навчання у дослідженні термоелектричних матеріалів. Прогнозування коефіцієнта Зеебека, оптимізація складу сплавів, аналіз структура-властивість залежностей.
Тема 6	Застосування ШІ для дизайну матеріалів та інтерпретації експериментів. Генеративні моделі, пояснювальний ШІ, автоматизація наукових відкриттів, обробка спектроскопічних даних.

ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Дисципліною передбачене проведення лекцій та практичних занять. Самостійна робота, пов'язана з опрацюванням матеріалу лекцій, розробкою програм для розв'язання фізичних задач. Для досягнення освітньої мети й прогнозованих програмних результатів у дисципліні «**Методи машинного навчання у фізичних дослідженнях**» можуть використовуватись інноваційні освітні технології: інформаційно-комунікаційні, технології студентоцентрованого навчання; проєктна діяльність; традиційні та інтерактивні форми і методи навчання, серед яких: лекція-візуалізація, проблемна лекція, робота в малих групах та тренінги, методи проєктів, кейс-метод, метод «мозкового штурму», ділова гра, рольова гра та інші освітні технології. Частина тем може бути зараховано за результатами неформальної чи інформальної освіти

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль: усні та письмові (тестування) відповіді студента.

Підсумковий контроль – залік.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Критерієм успішного оцінювання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів (балів) за кожним запланованим результатом навчання.

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу під час вивчення навчальної дисципліни регламентовано:

✓ «Етичним кодексом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/bkyl5klw/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>

✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічному плагиату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/hkzbr1b2/polozhennia-pro-vyivlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chnu-2025.pdf>

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Revolutionizing physics: a comprehensive survey of machine learning applications in physics [Електронний ресурс]. – Frontiers in Physics, 2024. – Режим доступу: <https://www.frontiersin.org/journals/physics/articles/10.3389/fphy.2024.1322162/full>
2. Machine learning in physics: a short guide [Електронний ресурс]. – arXiv preprint, 2023. – Режим доступу: <https://arxiv.org/abs/2310.10368>
3. Interpretable Machine Learning in Physics: A Review [Електронний ресурс]. – arXiv preprint, 2025. – Режим доступу: <https://arxiv.org/abs/2503.23616>
4. Scope of machine learning in materials research — A review [Електронний ресурс]. – ScienceDirect, 2023. – Режим доступу: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2666523923001575>
5. AI methods in materials design, discovery and manufacturing: A review [Електронний ресурс]. – ScienceDirect, 2024. – Режим доступу: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0927025624000144>
6. Application of Machine Learning in Material Synthesis and Property Prediction [Електронний ресурс]. – PMC / NCBI, 2022. – Режим доступу: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC10488794/>
7. Materials Representation and Transfer Learning for Multi-Property Prediction [Електронний ресурс]. – arXiv preprint, 2021. – Режим доступу: <https://arxiv.org/abs/2106.02225>
8. Realistic material property prediction using domain adaptation [Електронний ресурс]. – RSC, 2024. – Режим доступу: <https://pubs.rsc.org/en/content/articlelanding/2024/dd/d3dd00162h>
9. Accelerating materials property prediction via a hybrid Transformer [Електронний ресурс]. – Nature Computational Materials, 2024. – Режим доступу: <https://www.nature.com/articles/s41524-024-01472-7>
10. Machine Learning and Theoretical Physics [Електронний ресурс]. – DRSTP лекційні матеріали, 2022. – Режим доступу: https://www.drstp.nl/wp-content/uploads/2022/06/MLPhysLec1_2_CHENG.pdf
11. Machine Learning and the Physical Sciences [Електронний ресурс]. – Review in Modern Physics. – Режим доступу: <https://link.aps.org/doi/10.1103/RevModPhys.91.045002>
12. Investigating the use of Deep Learning in Materials Research for Predicting Material Properties [Електронний ресурс]. – ResearchGate PDF, 2023. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/377751099_Investigating_the_use_of_Deep_Learning_in_Materials_Research_for_Predicting_Material_Properties_Identifying_new_Materials_and_Optimizing_Material_Selection_for_Mechanical_Components
13. Олещенко Л.М. «Машинне навчання. Комп'ютерний практикум» (2022). КІІ ім. Ігоря Сікорського. PDF. – Режим доступу: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi78/0058666.pdf>
14. Навчальний посібник «ОСНОВИ ТЕХНОЛОГІЙ МАШИННОГО НАВЧАННЯ» (КРІ). PDF (2021–2022). – Режим доступу: <https://apeps.kpi.ua/downloads/%D0%9E%D0%A1%D0%9D%D0%9E%D0%92%D0%98%20%D0%A2%D0%95%D0%A5%D0%9D%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%86%CC%86%20%D0%9C%D0%90%D0%A8%D0%98%D0%9D%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%9E%20%D0%9D%D0%90%D0%92%D0%A7%D0%90%D0%9D%D0%9D%D0%AF.pdf>
15. Навчальний посібник/підручник «Machine learning» (Kharkiv) PDF (2024). – Режим доступу: <https://web.kpi.kharkov.ua/infiz/wp-content/uploads/sites/59/2024/02/VP4.8-Machine-learning.pdf>
16. Підручник/посібник «Машинне навчання і інтелектуальний аналіз даних» (Mokin, 2024). PDF. – Режим доступу: https://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2024/Mokin_2024_263.pdf
17. Методичні рекомендації «Машинне навчання на основі хмарних сервісів» (2025). PDF. – Режим доступу: <https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/54350/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96%20%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97%20%20-%D0%9C%D0%B0%D1%88%D0%B8%D0%BD%D0%BD%D0%B5%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D1%96%20%D1%85%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%B9.pdf>
18. Матеріали школи-семінару 'Наукові тренди сучасного матеріалознавства' (2024–2025) — доповіді з ML у матеріалознавстві. – Режим доступу: <https://kau.org.ua/news/sci/1386-22-23-kvitnia-2025-roku-shkola-seminar-kyivskoho-akademichnoho-universytetu-naukovi-trendy-suchasnoho-materialoznavstva>

Детальна інформація щодо вивчення курсу «Методи машинного навчання у фізичних дослідженнях» висвітлена у робочій програмі навчальної дисципліни